

JUBILEJI

Prof. dr. Dušan Nećak – šestdesetletnik

Jubilant se je rodil 21. januarja 1948 v Ljubljani, kjer je na Filozofski fakulteti leta 1971 diplomiral iz zgodovine in umetnostne zgodovine. Po krajši zaposlitvi v zunanjepolitični redakciji Dela, kjer je spremljal problematiko zamejskih Slovencev, je leta 1972 postal raziskovalec na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Na njem se je ukvarjal zlasti z zgodovino koroških Slovencev in širšimi narodno manjšinskimi vprašanji. Iz te problematike je izbral tudi temo doktorske disertacije Volitve na Koroškem po drugi svetovni vojni. Z njenim uspešnim zagovorom je leta 1978 postal doktor zgodovinskih znanosti. S pedagoškim delom je začel kot docent leta 1980 na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete. Kot univerzitetni učitelj je prvi začel predavati slovensko, jugoslovansko in občo zgodovino po drugi svetovni vojni. Leta 1985 je bil izvoljen za izrednega profesorja, leta 1989 pa je postal redni profesor za sodobno zgodovino, sedaj predava občo zgodovino od prve svetovne vojne do najnovejših obdobij. Njegovo pedagoško delo so generacije študentov zelo visoko ocenjevale, posebno skrb pa je posvetil tudi vzgoji znanstvenega naraščaja. Prof. Nećak je bil po letu 1980 mentor 16 doktorjem iz sodobne zgodovine, predvsem iz časa po letu 1945, pri skoraj vseh doktorskih disertacijah o problematiki novejših obdobij pa je bil predsednik ali član komisij za zagovor.

Na Filozofski fakulteti je od svoje zaposlitve na njej leta 1980 opravljal številne, tudi vodstvene funkcije. V letih 1985–1987 je bil njen prodekan, v obdobju 1987–1989 pa dekan v času, ko je moral z njemu lastno diplomatsko sposobnostjo reševati hudo zaostrene probleme Filozofske fakultete. Tedaj je po stavki njenih sodelavcev vodil uspešna pogajanja z vlado za izboljšanje njihovega gmotnega položaja. Izjemno tehten je njegov delež na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti na njej z vodenjem Znanstvenega inštituta FF v letih 1996–2002. Dve mandatni obdobji je bil tudi predstojnik Oddelka za zgodovino FF. Sedaj je na njem vodja katedre za sodobno zgodovino. Na Univerzi v Ljubljani je opravljal dve pomembni funkciji, in sicer je bil v letih 1999–2004 član njenega Upravnega odbora, kar sedem let pa član in podpredsednik univerzitetne Habilitacijske komisije.

Posebno priznanje njegovemu pedagoško-znanstvenemu delu so bila vabila za predavanja na univerzah v Avstriji in Nemčiji. V akademskih letih 1986/87 in 1997/98 je bil gostujoči profesor na Univerzi na Dunaju oziroma njenem Inštitutu za sodobno zgodovino, dvakrat (1993/94 in 2005/06) na Univerzi v Celovcu, kot gost, raziskovalec in predavatelj, je bil leta 1995 na Univerzi v Kölnu pri prof. Jostu Dülfferju ter v letih 2000, 2003 in 2006 na Vzhodnem inštitutu Freie Universität Berlin pri prof. Holmu Sundhausnu. Predaval je tematike kot: Historični elementi za razumevanje slovenskega narodnega vprašanja, Sodobna slovenska/jugoslovanska zgodovina po 1918, Informbirojevski spor 1948, Nemci na Slovenskem po drugi svetovni vojni. Te tematike je praviloma povezoval s spoznanji iz lastnega raziskovanja zgodovine dežel gostiteljic: v Nemčiji je tako raziskoval problematiko tako imenovane Hallsteinove doktrine (1955–1961); v Avstriji problematiko narodnih manjšin, zgodovine časa med obema vojnama, posebej nacističnega puča 1934 in prihoda avstrijskih nacističnih beguncev v Jugoslavijo (Slovenijo in na Hrvaško); v Severni Koreji pa problematiko Korejske vojne (1950–1954). O teh temah je napisal

tudi knjige, v dveh primerih znanstvene monografije (Avstrijska legija II, Maribor 1995; Hallsteinova doktrina in Jugoslavija, Dunaj 1996), v tretjem primeru pa potopis po Demokratični republiki Koreji in strokovni oris korejske vojne (Obisk preteklosti, Dnevniški zapiski s poti po DLR Koreji; Korejska vojna (1950–1953/54), Ljubljana 1992). Nemška akademska institucija DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst), ga je kar petkrat povabila na nekajmesečno raziskovalno delo v ZRN, kjer je delal v arhivih in bibliotekah v Berlinu, Potsdamu, Koblenzu, Bonnu in Münchnu. Dvakrat je bil tudi štipendist dunajske fundacije Konstantina Jirečka. Zaradi mednarodne odmevnosti je bil oz. je tudi član različnih strokovnih združenj in uredništev v tujini. Je član historične komisije dunajske nadškofije Pro Oriente, bil je član uredništva dunajske revije *Osthefte* za zgodovino JV Evrope in sourednik njene tematske številka o Sloveniji, bil je član uredništva znanstvenih publikacij graške univerze, član habilitacijskih komisij dunajske in celovške univerze, je tudi podpredsednik Alumnov DAAD za Slovenijo. Od leta 2008 pa je Dušan Nečak član Univerzitetnega sveta Univerze v Celovcu.

Med strokovnimi kolegi v Nemčiji in Avstriji si je kolega Nečak ustvaril velik ugled, z navedeno dejavnostjo pa je mnogo prispeval k prepoznavnosti slovenskega zgodovinopisja in širše humanistične znanosti v svetu. Kot raziskovalec, ki se že skoraj trideset let povezuje s tujimi kolegi pri raziskovanju domačih in občin historiografskih problemov, je veliko prispeval k temu, da je slovenska historiografija, vsaj kar zadeva sodobno zgodovino, kljub relativni majhnosti ostala na primerljivi ravni s sosednjimi in drugimi razvitemi državami. Bil je sosnovalec in soizvajalec skupnih raziskovanj italijanskih, avstrijskih, ameriških in slovenskih zgodovinarjev na temo, kot so: zgodovina koroških Slovencev, koroški plebiscit in zgodovina regije Alpe-Jadran. Rezultat teh prizadevanja so bile monografije v nemškem in angleškem jeziku. Prav tako je tvorno sodeloval pri nastajanju in uresničevanju ideje pokojnega profesorja s celovške univerze dr. Andreasa Moritscha o slovensko, italijansko, avstrijski poletni univerzi v Bovcu. Na njej je bil nekaj let redni predavatelj in voditelj seminarjev in tudi danes s slovenske strani skrbi, da šola še vedno aktivno deluje in povezuje študente treh sosednjih dežel.

Ugled in vedenje o slovenski znanosti je še posebej zaznavno ponesel v svet z dvema mednarodnima raziskovalnima projektoma. Kot edini slovenski znanstvenik s področja humanistike in družboslovja je bil na Dunaju v okviru velikega avstrijskega projekta *Millenium*, pripravljenege v počastitev tisočletnice prve omembe Avstrije, izbran za nosilca mednarodnega interdisciplinarnega projekta z naslovom *Avstrija, Jugoslavija, Slovenija. Slovenska naroda zavest v času (1996)*. Slovenska verzija rezultatov projekta je izšla že leta 1997, medtem ko je nemška kljub že prevedenim besedilom, žal izostala – a ne po njegovi krivdi.

Drugi mednarodni, slovensko-nemški projekt je bil zaključen leta 1997 in nosi naslov »Nemci« na Slovenskem 1941–1945. Ker je šlo za zelo občutljivo in zanimivo temo o usodi nemške narodne manjšine v Sloveniji, so rezultati projekta odmevali tako v Avstriji kot tudi v Nemčiji in seveda v Sloveniji. Priložnost za promocijo slovenske, posebej humanistične in družboslovne znanosti, ki je na ta način nastala, je dr. Nečak s pridom izrabil in rezultate raziskave ter publikacijo predstavljal v tujini, med drugim zlasti v ZDA, Italiji, Nemčiji in Avstriji. Glede na odmevnost in aktualnost raziskave to aktivnost nadaljuje tudi danes. Njegovo delo je bilo izredno pozitivno ocenjeno tudi v tujini, še posebej s stališča znanstvene objektivnosti in nepolitičnega pristopa k tej zelo spolitizirani temi, kar nedvomno ugodno vpliva na ugled slovenske znanosti. Med odmevnejšimi mednarodnimi sestanki o medkulturnih in mednacionalnih odnosih, ki jih je soorganiziral, kaže izpostaviti posvet o mejah v Jugovzhodni Evropi, s katerega je v njegovem uredništvu nastal večjezični zbornik (*Meje v Jugovzhodni Evropi: Kultura in politika od XVIII. do XXI. stoletja/Borders in Southeastern Europe: Culture and Politics between the 18th and 21th Century*, *Historia* 7, Ljubljana 2004). Podoben prodor v evropsko historično znanost mu je uspel s tem, da so ljubljanska univerza, njena Filozofska fakulteta in Znanstveni inštitut FF postali skupaj s celovško in tržaško univerzo soorganizator 5. avstrijskih dni sodobne zgodovine, največjega tradicionalnega in mednarodnega srečanja sodobnih zgodovinarjev v tem prostoru.

Navedeni podatki ilustrirajo izjemno razsežnost Nečakovega univerzitetnega pedagoško-znanstvenega delovanja doma in v tujini, občudovanja vreden njegov obseg dela pa kaže tudi 683 enot v bibliografiji COBISS do konca leta 2007. Njegov raziskovalni opus obsega 13 znanstvenih monografij in 7 samostojnih strokovnih publikacij ter nad 200 znanstvenih prispevkov v domačih in tujih zgodovinskih revijah in zbornikih oziroma objav kot delov monografij. Različne prispevke je objavljaval v slovenskem, srbskem oz. hrvaškem, makedonskem, nemškem, angleškem, francoskem, madžarskem in italijanskem jeziku.

Znanstvena in strokovna dela jubilanta lahko razdelimo v več problemskih sklopov.

Prvi sklop je raziskovanje narodnostnih in narodno manjšinskih vprašanj. Največ raziskovalne pozornosti je posvetil raziskovanju sodobne zgodovine koroških Slovencev in na to temo objavil dve monografiji in celo vrsto znanstvenih in strokovnih razprav, kar ga še danes uvršča med naše najboljše poznavalce avstrijske manjšinske problematike. Temeljni deli s tega področja je knjiga *Volitve na Koroškem po drugi svetovni vojni* (Ljubljana, 1982) in *Koroški Slovenci v drugi avstrijski republiki (1945–1976): osnutek za politično zgodovino* (Ljubljana, 1985). Za prvo delo je prejel Kajuhovo nagrado za leto 1983, za drugo pa Nagrado vstaje slovenskega naroda za leto 1986.

Poleg problematike položaja avstrijskih narodnih manjšin se je v sklopu ukvarjanja s narodno manjšinsko in narodnostno tematiko ukvarjal še z nekaterimi teoretičnimi vprašanji kot so problemi asimilacije (Nekateri vidiki asimilacije manjšine in položaj slovenske narodne manjšine na avstrijskem Koroškem. *Koroški koledar 1975*, str. 48–52; potem s problemi politične konotacije pri narodno manjšinski terminologiji (Politična konotacija strokovnega izrazja pri proučevanju narodno manjšinskih vprašanj, v: *Ada Vidović-Muha, Nace Šumi* (ur.), *Zbornik prispevkov, Razprave Filozofske fakultete, Ljubljana 1989*, str. 45–50 in *Stanje in perspektive raziskovanja etničnosti in manjšin v Sloveniji – uvodno predavanje na konferenci Izzivi raziskovanja etničnosti in manjšin na začetku 21. stoletja*, 18. 11. 2005 v Ljubljani); s problemi kategorizacije manjšinskih skupnosti in renesanso narodno manjšinskih gibanj v Evropi ter z drugimi podobnimi temami (npr. *Zaščita manjšin v Evropi med obema vojnama, Vestnik koroških partizanov, 1974*, 7–8, 4, str. 61–67).

Ukvarjanje s koroško slovensko problematiko je dr. Nečaku narekovalo tudi širši pristop in ga je pripeljalo k raziskovanju drugega, osrednjega sklopa, to je avstrijsko-slovenskih/jugoslovanskih odnosov in avstrijske sodobne zgodovine nasploh, kar je kasneje nadgradil še z raziskovanjem nemške zgodovine in nemško jugoslovanskih (slovenskih) odnosov. Iz tega razširjenega pogleda je najprej nastala vrsta študij (med njimi: *Avstrijska emigracija 1941–1945 in jugoslovansko vprašanje, Zgodovinski časopis, 1981*, 4, 35, str. 355–369; *Avstrijska socialistična emigracija med drugo svetovno vojno in jugoslovansko vprašanje. Prispevki za novejšo zgodovino 1986*, 26, str. 87–111; *Avstrijsko-jugoslovanski odnosi 1941–1955 brez manjšinskega vprašanja. Borec, 1987*, 39, 10, str. 675–685; *Jugoslavija in anšlus, Borec, 1989*, 41, 3/4, str. 444–450).

Intenzivno raziskovanje sodobne zgodovine nemškega govornega prostora, posebej Avstrije in Nemčije je posrečeno povezoval z nacionalno oz. jugoslovansko zgodovino. Izbiral je namreč take raziskovalne teme, ki so združevale različne probleme vseh: tako nemške, kot avstrijske, slovenske in jugoslovanske sodobne zgodovine. Eno njegovih najbolj odmevnih del je tako nastalo prav iz te tematike. Gre za delo *Avstrijska legija II (1995)*, ki sega v čas med obema vojnama in prikazuje dotlej popolnoma neobdelano problematiko usode nacističnih beguncev po neuspelem puču 25. julija 1934 v Avstriji, ki so pribežali v Jugoslavijo (Slovenijo in Hrvaško). Knjigo je založba Böhlau v seriji *Zeitgeschichtliche Bibliothek* objavila tudi v nemškem jeziku. Tudi doma je delo naletelo na ugoden odmev (knjiga je bila povod, da je na predlog Oddelka za zgodovino avtor dobil omenjeno najvišje državno priznanje za znanstveno delo, Nagrado za vrhunske dosežke v znanosti za leto 1996). Drugo delo iz »nemškega« tematskega sklopa je njegova knjiga o Hallsteinovi doktrini in Jugoslaviji, ki je izšla leta 2002. Z njo se je avtor tako rekoč približal sedanjosti in tudi v praksi uresničil svoje metodološko prepričanje, da je zgodovina vse, kar se je »zgodilo« do danes in da »polpretekle zgodovine« ni. Pomen knjige za poznavanje slovenske/jugoslovanske diplomatske zgodovine in zgodovine odnosov med Jugoslavijo in jugoslovansko najpomembnejšo gospodarsko partnerico ZRN, so spoznali tudi na Hrvaškem. Knjiga je v Zagrebu v hrvaščini izšla leta 2004 in tam doživela živahen odmev strokovne in širše javnosti. Tretja knjiga s tega področja je kombinacija tistega dela jubilantove dejavnosti, ki zadeva narodno manjšinsko področje, a ga hkrati umeščamo v ta del, ki govori o njegovem zanimanju za »nemško« zgodovino. Gre namreč za njegovo nekajletno intenzivno raziskovanje ene od belih lis slovenskega zgodovinopisja – usode pripadnikov nemške narodne manjšine na Slovenskem po letu 1945. Iniciral je raziskovalni projekt in ga vodil ter s sodelovanjem kolegov izdal zbornik »Nemci« na Slovenskem 1945–1955, ki je izšel leta 1998. Zbornik je bil v kratkem razprodan, saj je imela vsebina poleg historičnega še dnevno politični naboj in leta 2002 je bil zbornik z dodatkom ponatisnjen. Odmevi nanj so bili različni, vendar ob temeljni ugotovitvi, da gre pri njem za prvo sintetično delo na naslovno temo. In da te bele lise v slovenskem zgodovinopisju ni več.

Nadaljevanje v raziskovanju tega sklopa lahko v bližnji prihodnosti pričakujemo v monografiji z delovnim naslovom *Ostpolitik Willyja Brandta in Jugoslavija*, ki jo pravkar pripravlja. Obdobje hladne vojne in njenih posledic je tudi sicer ena glavnih tem njegovega pisanja in nastopanja v javnosti, tako je leta 1999 med drugim izdal tudi komentirano zbirko dokumentov o hladni vojni za šolske potrebe.

Tretji raziskovalni sklop je problematika zahodne meje in tako imenovanega Tržaškega vprašanja. Pravzaprav je s to tematiko začel svojo znanstveno pot, ko je leta 1972 v *Kroniki* objavil diplomsko nalogo (*Pisarna za zasedeno ozemlje*. *Kronika*, 1972, 20, 2, str. 101–106). V ta sklop sodi še vrsta drugih člankov (med njimi: *Prispevek k vprašanju primorskih beguncev v letih 1918–1920*. *Kronika*, 1973, 1, št. 2, str. 120–126; *O vojni z Italijo (1914–1915)*, *Kronika*, 1974, 22, št. 2, str. 107–111; *Dejavnost Slovencev in Hrvatov iz Julijske Krajine v emigraciji v Jugoslaviji*. *Prispevki za zgodovino delavskega gibanja*, 1981, 21, str. 113–127 (v soavtorstvu z Andrejem Vovkom) – verzija v italijanščini: *L' attivita degli Sloveni et dei Croati della Venezia Giulia nell'emigrazione in Jugoslavia*. *Quad. – Cent. ric. stor. Rovigno*, 1985, 8, str. 289–307; *Jugoslavija in Trst. Primorska srečanja*, 1983, 7, št. 37, str. 5–9; *Jugoslovanski odnos do tržaškega vprašanja (junij–september 1945)*. *Borec*, 1986, 38, št. 2, str. 102–109; *Trst, mesto nakupov*. *Prispevki za novejšo zgodovino*, 2000, 40, št. 1, str. 301–310).

Četrti sklop zadeva preučevanje slovenske in jugoslovanske zgodovine in s tem povezanimi metodološkimi vprašanji. Ko je leta 1980 dr. Nečak kot docent prišel na Oddelek za zgodovino FF, se je najprej začel sistematično ukvarjati s proučevanjem povojne slovenske, jugoslovanske in obče zgodovine. Postal je prvi profesor na oddelku, ki je to zgodovinsko obdobje kot poseben predmet tudi predaval. Zato se je začel poglobljeno ukvarjati z metodologijo proučevanja povojne zgodovine. Med najbolj odmevnimi njegovimi prispevki s tega področja je bilo predavanje na dunajskem Ost- und Südost-Europa Institutu leta 1986 (*Zur Erforschung der jugoslawischen Geschichte nach 1945*. *Österreichische Osthefte*, 29, 1987, str. 92 – 104). Na to temo je predaval in objavljajl doma in po svetu, kakor tudi na temo o historiografskih vprašanjih, zlasti historičnih elementih za razumevanje razpada Jugoslavije. Med članke o metodoloških vprašanjih sodijo: *In kje so bile druge družboslovne vede?: razmišljanje ob (namišljenem) sporu zgodovina: etnologija*, v: Janez Bogataj (ur.), *Razmerja med etnologijo in zgodovino: gradivo s posvetovanja v Mariboru*, november 1984, *Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva*, 14, 1986, str. 37–45; *Preteklost in perspektive znanstvenega sodelovanja na področju humanistike-zgodoviniopisja: znanstveno sodelovanje ustvarjajo ljudje*, v: Helga Rabenstein (ur.). *Kultur.räume: Universitäten, univerze, universität Klagenfurt Koper Ljubljana Maribor Trieste Udine, (Alpen-Adria-Schriftenreihe der Universität Klagenfurt/Celovec)*. *Klagenfurt/Celovec* 2005, str. 22–33; *O vlogi in pomenu slovenskega zgodoviniopisja v sodobni družbi*, v: Ada Vidovič-Muha (ur.): *Zbornik predavanj*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 1986, str. 227–234; *Sodobna slovenska zgodovina danes*, v: Eda Kržišnik in Metka Lokar (ur.): *Zbornik predavanj*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 1999, str. 201–208; *O nekaterih posebnostih raziskovanja »časa, ki ga živimo«*, v: *Povojna zgodovina na Slovenskem: zbornik referatov in razprav s simpozija, ki je bil 10. marca 1992 v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu, Slovenj Gradec: Koroški pokrajinski muzej*, 1992, str. 5–10; *Problematika proučevanja povojnega razvoja v Jugoslaviji*. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 1985, 56 (21), št. 2, str. 117–128; *Slowenische Historiographie: Das Projekt einer anderen Geschichte*, v: Ivanišević Alojz, Kappeler Andreas, Lukan Walter, Suppan Arnold (ur.), *Klio ohne Fesseln?: Historiographie im östlichen Europa nach dem Zusammenbruch des Kommunismus*, *Österreichische Osthefte*, 44, 1/2, 2002, str. 335–344. *Problematiko razpada Jugoslavije posebej s slovenskega vidika pa obravnavajo članki: O vizijah reševanja slovenskega narodnega vprašanja med nastankom in razpadom Jugoslavije*. *Zgodovina v šoli*, 3, 2, 1994, str. 102–123; *O slovenskih razlogih za nastanek in razpad Jugoslavije*, *Zgodovina v šoli*, 1, 3, 1992, str. 3–8; *Jugoslavija, historična nujnost ali napaka?* *Časopis za zgodovino in narodopisje*, 65 (30), 1, 1994, str. 67–71; *Historische Elemente zum Verständnis der »jugoslawischen Frage«*. *Aufrisse*, 1992, 13, 3, str. 16–26; *A chronology of the decay of Tito's Yugoslavia 1980–1991*. *Nationalities papers*, 21, 2, 1993, str. 173–187.

Na koncu opisa – a ne nazadnje! – znanstveno-raziskovalnih sklopov jubilaranta je treba poudariti njegov izostren posluš za tako imenovane »tabu« oz. neobdelane teme, ki pa jih je vedno postavljajl v širši kontekst prikaza vzročno-posledično odvisnosti njihove pojavnosti. To je še posebej pomembno v današnjih časih, ko je velik poudarek na selekcioniranem in zreduciranem pogledu na občutljive teme

iz bližnje preteklosti, znanstveni in strokovni dosežki izpred leta 1990 (pa tudi po njem, če ne sodijo v »pravi« ideološko-politični kontekst), pa se politično in ideološko načrtno zamolčujejo, minimizirajo in zamegljujejo, čemur je žal podlegel tudi del stroke. Študija o Nemcih na Slovenskem je bila gotovo eno takih pionirskih del. Več kot desetletje pred tem, pa se je lotil še ene podobne, če ne celo mnogo bolj občutljive teme – znanih Dachauskih procesov. Tudi tu je bil sredi osemdesetih iniciator interdisciplinarnega pravniško-zgodovinarskega projekta, katerega rezultat je bil zbornik Dachauski procesi (raziskovalno poročilo z dokumenti, Ljubljana 1990, ki obsega 1084 strani). Vsekakor delo, ki ga ne prej in ne kasneje na Slovenskem še nismo imeli. Licemerske pripombe nekaterih stanovskih kolegov, da pravzaprav avtorji niso povedali nič, se same izničijo ob dejstvu, da do danes še ni drugega dela na to temo, ki bi dalo boljše rezultate.

Znanstvena dozorelost, ki jo je dr. Nečak dosegel že zelo zgodaj, nato pa nadgrajeval in širil, je v zadnjih letih privedla tudi do strokovno-poljudnih publikacij za širši bralni krog, ki so bile vse dobro sprejete. Mednje sodijo tako dela s pedagoškega področja (izdaja univerzitetnega učbenika za sodobno zgodovino v soavtorstvu z Božom Repetom, učbenik za osnovno šolo v soavtorstvu z Božom Repetom in Ano Nušo Kern, ki se je na trgu obdržal več kot dvanajst let in doživel številne ponatise), kot iz posameznih obdobjev sodobne zgodovine. Tako je leta 2005 prav tako v soavtorstvu z Repetom izšla knjiga Prelom, ki zadeva prvo svetovno vojno in čas tik po njej, v tisku je knjiga Kriza, ki zajema čas do srede tridesetih let, načrtujeta pa še vsaj dve knjigi o drugi svetovni vojni in času po njej. V nemščini sta leta 2006 izdala še kratek pregled slovenske zgodovine Slovenien, ki je izšla pri založbi Wieser v Celovcu.

Pomembna Nečakova odlika je posredovanje raziskovalnih dosežkov na številnih vabljenih predavanjih, v referatih na kongresih in simpozijih doma in v tujini (Avstrija, Nemčija, Italija, Madžarska, Velika Britanija, ZDA, Severna Koreja, Hrvaška, Srbija in Makedonija). Številni so tudi njegovi radijski in televizijski nastopi v Sloveniji, v tujini pa na Dunaju, v Celovcu, Berlinu in Kölnu ter Bernu. Skratka, ne gre za »kabinetnega« znanstvenika, ki se izogiba javnemu soočanju z občutljivimi temami in opredeljevanju do njih (kar je v delu slovenskega zgodovinarstva postala praksa), temveč čuti tudi dolžnost za posredovanje svojega poznavanja različnih problemov ne le strokovnim krogom, temveč tudi najširši publiki. Zato je tudi pogosto prisoten v slovenskih in tujih medijih.

Nečakovo delo ne bi bilo celovito predstavljeno, če ne bi omenili tudi njegovih uredniških in organizacijskih sposobnosti. Kot eden od pobudnikov znanstvene zbirke Historia, ki jo izdaja Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, je bil urednik ali sourednik kar polovice od 12 knjig, ki so doslej izšle. V večini je bil tudi soavtor. Uredil pa je tudi nekaj drugih zbornikov.

Nesporno je zelo veliko, če ne celo preveč časa, energije, znanja in truda posvetil dvema velikima projektoma. Prvi je bil predlog za ustanovitev Slovenskega znanstvenega inštituta (SZI) na Dunaju, drugi pa sopedrednikovanje Slovensko-avstrijski komisiji zgodovinarjev. Inštitut naj bi v enem najpomembnejših evropskih središč političnega, znanstvenega in kulturnega življenja promoviral slovensko znanost in skrbel za mednarodno in bilateralno sodelovanje, izmenjavo študentov in profesorjev, logistično podporo raziskovalcem in nudil možnosti za predstavljanje rezultatov slovenske znanosti v svetu. Za uresničitev te svoje elaborirane ideje se je trudil sedem let, za inštitut izdelal podroben načrt dela, ki je bil ob njegovi ustanovitvi v celoti prevzet, in na znanstvenem področju domala v celoti pripravil teren za začetek njegovega dela. Brez njega bi do uresničitve ideje zagotovo prišlo mnogo kasneje ali pa sploh ne. To je bilo javno poudarjeno tudi v govorih ob odprtju inštituta leta 1998. Povsem neznanstveni razlogi so mu onemogočili, da bi mogel svoje delo dokončati in ga kot prvi direktor inštituta uresničiti tudi v praksi. (Več o tem: Kratka zgodovina uresničevanja ideje ali prispevek k slovenskemu zgodovinskemu spominu. Zgodovinski časopis, 1999, 3, str. 391–412).

V občutljivem času pristopnih pogajanj Slovenije za vstop v Evropsko unijo je bil dr. Nečak eden od treh pobudnikov (poleg njega dr. Peter Vodopivec in dr. Božo Repe) za ustanovitev avstrijsko-slovenske zgodovinske komisije. Vložil je veliko časa in energije, da je do sestave in delovanja komisije sploh prišlo, vodenje komisije, ki je izjemno občutljivo in zelo pomembno za bilateralne odnose med obema državama pa je v zadovoljstvo članov komisije opravljal zelo premišljeno, z veliko mero diplomatske spretnosti, dokler iz načelnih razlogov, ki so zadevali enakopravnost obeh delov komisije, ni odstopil. Kljub temu je bila rezultat vodenja slovenskega dela avstrijsko-slovenske komisije (za njim jo je prevzel dr. Božo Repe) objava obsežnega dvojezičnega (slovensko-nemškega) zbornika slovenskega dela bilateralne komisije, medtem ko na objavo rezultatov avstrijskega dela še vedno čakamo. (Več o tem:

O nastanku in namenu Avstrijsko-slovenske komisije zgodovinarjev 2001–2004, *Zgodovinski časopis*, 2004, 3–4, str. 415–465 – v soavtorstvu z Božom Repetom).

Prof. Nečak se je že pred ustanovitvijo SZI na Dunaju zavedal pomembnosti mednarodnega sodelovanja in potrebe po promociji in povezovanja slovenske znanosti s tujino. Ko je v začetku devetdesetih let iz sosednje Avstrije prišel namig, da bi v Ljubljani ustanovil Avstrijski znanstveni inštitut, ideje ni samo takoj tvorno podprl, ampak se skupaj z nekaterimi drugimi kolegi (posebej z dr. Petrom Vodopivcem) potrudil, da je dobil ta inštitut primerno vsebino mednarodnega in bilateralnega znanstvenega sodelovanja, prostore in kadrovske zasledbo.

Podoba Dušana Nečaka ne bi bila popolna, če ne bi poudarili še njegovega predanega in požrtvovalnega dela na humanitarnem področju. Je vodnik reševalnega psa, poldrugi mandat je bil predsednik Društva vodnikov reševalnih psov Slovenije, sedaj pa je že dvanajsto leto podpredsednik svetovne organizacije vodnikov reševalnih psov Internationale Rettungshunde Organisation / International Rescuedog Organisation. Uveljavil se je tudi kot avtor prispevkov o problematiki reševalnih psov. Za sodelovanje in vodenje mednarodne skupine vodnikov reševalnih psov pri reševalni akciji ob rušilnem potresu v Turčiji avgusta 1999 je dobil tudi priznanje turške vlade in bronasto plaketo Civilne zaščite Slovenije, letos pa še najvišje priznanje civilne zaščite Mestne občine Ljubljana – Plaketo mesta Ljubljane.

Raziskovalni rezultati dr. Dušana Nečaka pa tudi njegova širša družbena dejavnost, ki izhaja iz danes že pozabljenega občutka za skupnost in solidarnost ter socialno pravičnost, v krogu njegovih kolegov in prijateljev, pa tudi domačih in tujih nevtralnih opazovalcev, gotovo zbuja spoštovanje. Mnogokrat, zlasti pri kakšni nagradi, pa so v strokovnih krogih spodbudili tudi zavist, kuloarska opravljanja in pritlehno zmanjševanje njegovih dosežkov. Manj prijetne stvari pač, ki pa so del slovenske in zgodovinarske »folklore« in s katerimi smo, žal, prisiljeni živeti. Kakšne od teh stvari so ga precej prizadele, kakšne ga bodo verjetno še. Ne dvomiva pa, da bo s svojim načinom dela trmasto in s polno močjo vztrajal naprej. Njegovo dosedanje delo, za katerega mu iskreno čestitava, govori pač samo zase.

Kolegu in prijatelju Dušanu želiva, da bi svoje delovne načrte in življenjske cilje v čim večji meri uresničeval še naprej.

Božo Repe in Miroslav Stiplovšek